

Le 1217

UDOLFS BANGERSKIS

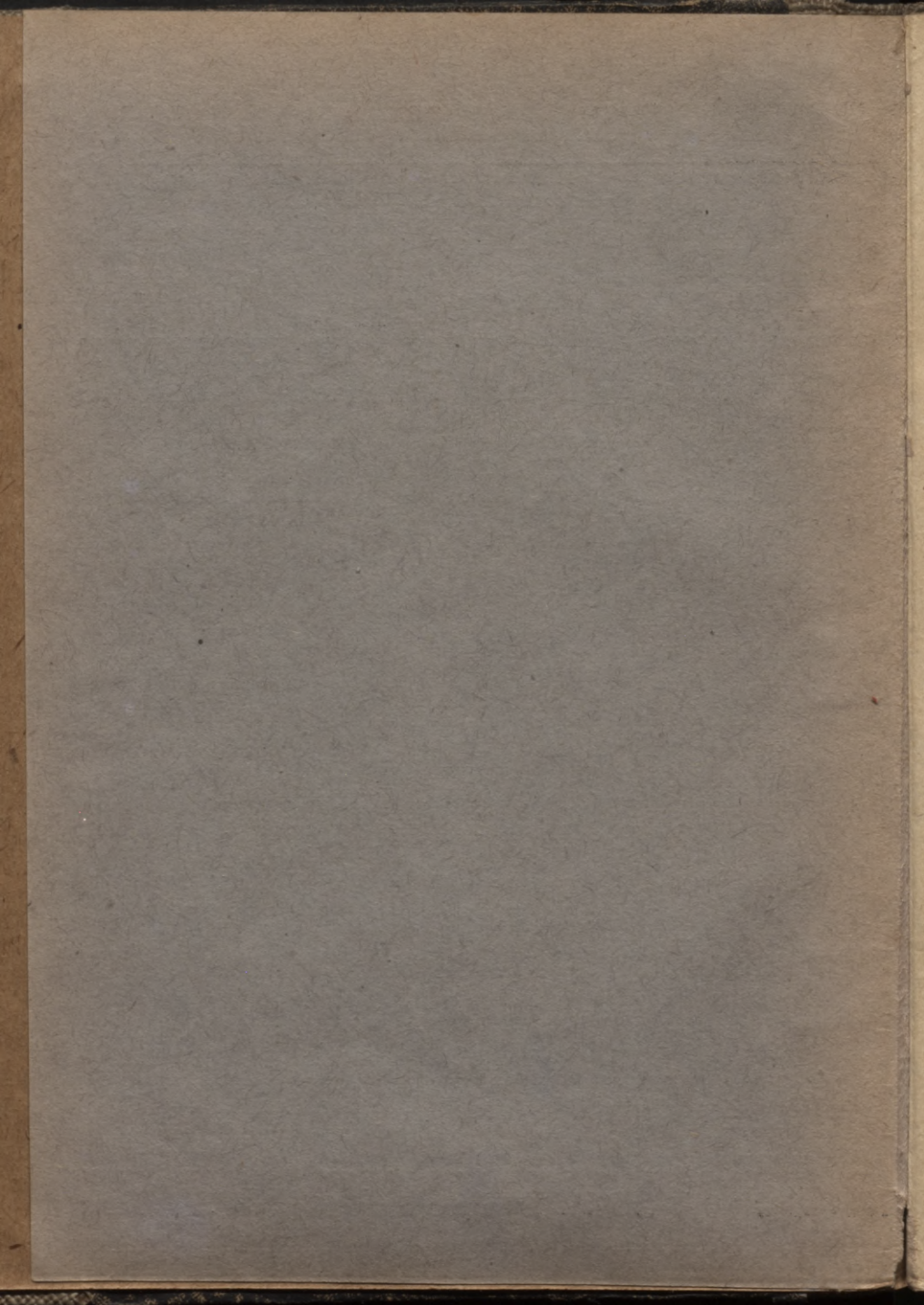

**LATVIEŠU STRĒLNIEKU
ĒRKŠKAINĀ GAITA**

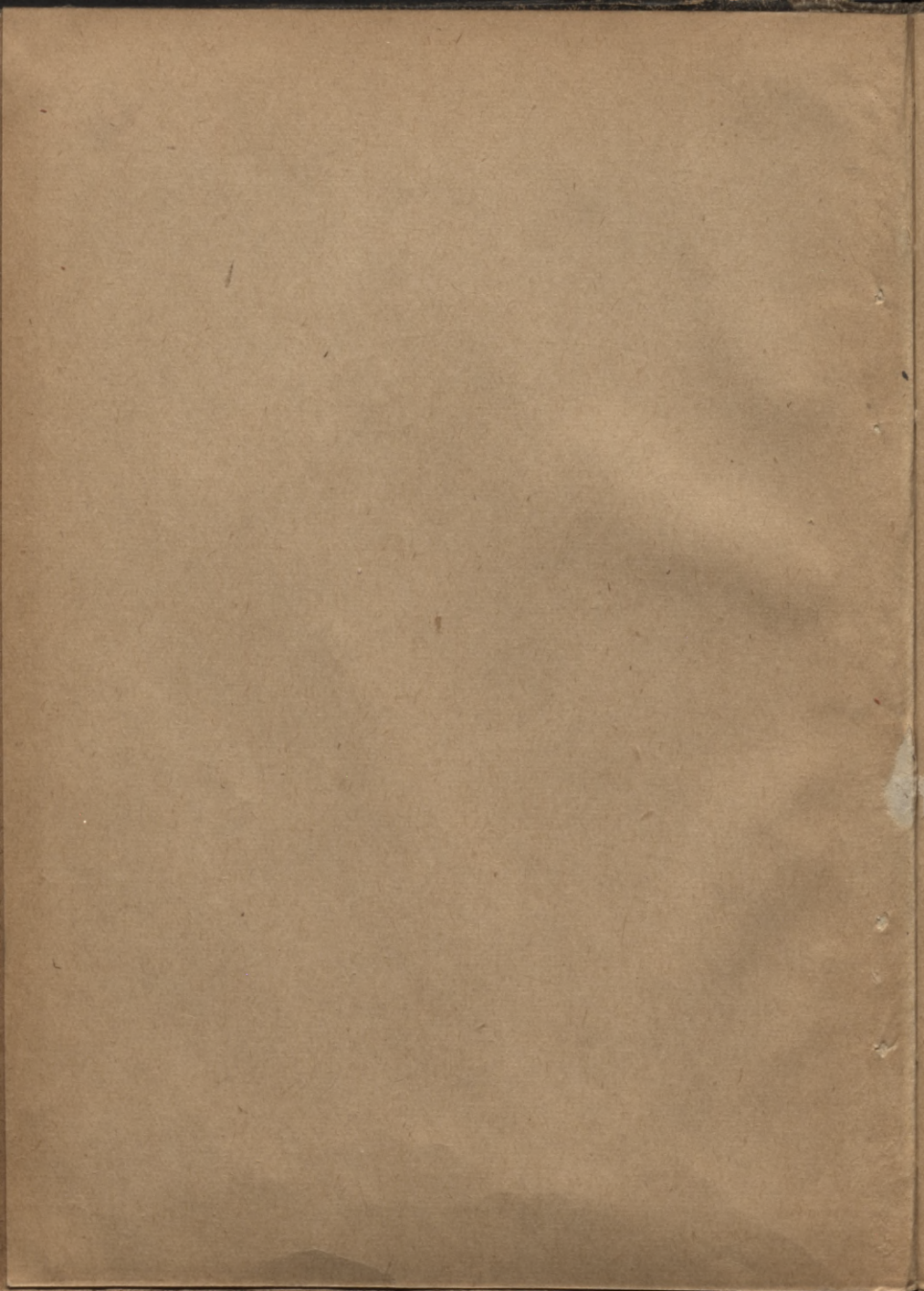

KC. SAB. VALTERS & KAPA IZDEVUMS

Le 1217

L 90-3
1018

Le 1217

R. Bangerskis

L
9

Latviešu strēlnieku
ērķšķainā gaita

Aleksandra Augstumu slimniecas
Biblioteka.

N° 421

Akc. sab. Valters & Rapa izdevums
Rīgā, 1922. g.

B-
L-

~~50.264r~~

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTEKA

~~50.264r~~

Ēģiārdīfibaš minīftrījaš drukatawa Rīgā, Parka eelā 6.

0309046185

Ewadam.

Baiga drama noriinajās šajā laikā pēc Latvešu tautas krahšnuma un gresnuma leelajā pasaules karā: pēc latvešu šrelnēkeem.

Wiszehlakās un šwehtakās tehwijs mihlešibas juhtas latwijai draudokā briedi 1915. gada beigās radija Rigas frontē jaunus spēkus — 8 latvešu šrelnēku bataljonus. Šie bataljoni drihi ween šwehtās 8 pulkos, kuri, šawas kara diešmas škandinadami, weda šihwas, ašrainas zihnas uš Daugawas krašteem ar latwijas šeno eenaidneeku wahzeeti.

Uš Daugawas krašteem latvešu šrelnēki lika pirmo šuhrakmeni un pamatu šagadešai briedi latwijai. Tur no 1915. gada oktobra lihdi 1917. gada šeptembrim pēc latvešu šrelnēkeem burtiški pēpildijās latwu tautas diešmas wahrdi:

«Uš ešhru galwu liku
Šargat šawu tehwu šemi».

Tad nahza druhmi, nelaimigi laiki. Pa pušei nopolšita tehwu šeme, lihdi ar širno Rigu, kura, briedidamās, klaušijās šen ašmirišto kara dšeešmu atdšimšhanā, bij jaatšitahj nahwigā eenaidneeka warā. Latvešu šrelnēkeem bija jaatšieet prešim tumšai, nelinamai nahkotnei.

Nahkotne, pahrwehrtuieses par šagadni, bij štaušmu pilnais Kreewijas šawitarpigais karš,

kurā arī daudzi latveišu ištehlneeku atrada šew muhšdigo dūšas weetu gan plašdā Kreewijas lih-
dšenumā, gan Uralu un Kaukāsu kalnu eelejšs. Meera un šwehtibas weetā, šem dšimtenes šalās
welenas, par wīnu nesinameem kapeem plašdajā
Kreewijas kapehtā, wehl ilgi ploššees naida un
breesmu pilnas kara wehtas.

Pa to šaiku Daugawas kraisti un Latwijas
purwi, bagatigi šlazinati ar štehlneeku ašimim,
dewa brihnišhkišas atwases. Šgrako štehlneeku
weetā ššauga latwju tautas tagadejš nazišalā
armija, kura šzihnišs šwehto atbrihwoššanas karu
un neatkarigo Latwiju, un kura nolšahjas tagad
kā pilnteelšs lozeklis zitu pašauls walšju widū.

Wezajeem štehlneekeem nebija lemšs nemt
dalibu atbrihwoššanas šwehtkos šem brihwās Lat-
wijas karogeem. Ššinis šwehtkos dššas šehras
eelagās širdi weenigi par to, ka pirmee zihnitaji—
štehlneeki atradās tahlu no dšimtenes Padomju
Kreewijas deeneštā. Wiswairak tas graula širdis
tām wezajām latweišu mahmīšam, kuras ar šš-
penām zeribam wehti luhkojšs pelekajās kareiwju
rindās, meklešamas tur šawu lološumu dahrgās
šejas. Tas darija ruhpes arī Latwijas ofizišleem
preekihššahweem ahršemēs, kuri darbojšs Latwi-
jas polššikā ššahwokša nolššiprišššanas labā.

Nesēn wehl weens no Latwijas diplomatiškeem
preekihššahweem ššurojšs, ka latweišu štehl-
neeku deeneštš Padomju Kreewijā zelot wina
darbā dalšhu reiši paššam negaiditus šškehrišššus
un nepatišššanas pat pee Latwijas labakeem
draugeem.

Kas wainigs pee šššs latweišu štehlneeku
dramas? Liktenis, apššahkli šeb weenigi paššā

Istrelneeki ? Kahdi eemelli noweda wirus Padomju Kreewijas deenestā ?

Waj teesdam latweesdu istrelneeki bija leelineeku peekriteji, wiru ulfizamais atballis, jeb waj wiru deenests pee teem ir zitadi iifkaidrojams ?

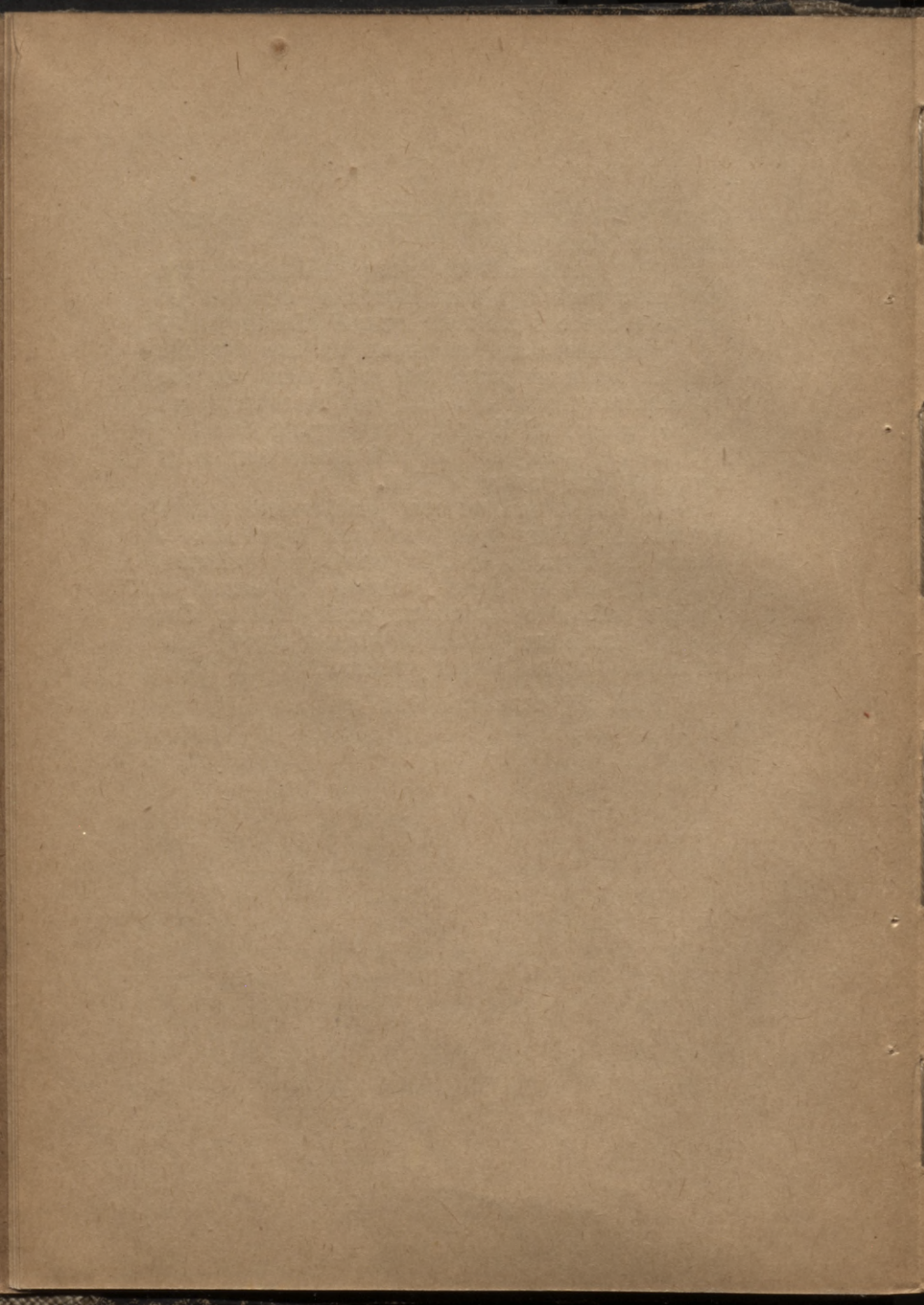
Waj latweesdu istrelneeki ar sawu deenestu nesa tik lahstu un postu, jeb waj wiru darbiba kahdreii remdinaja to naidu un breetmas, kas waldija wispahrigi Kreewijas sawstarpeja kara ?

Schee jautajeeni ar ugunigeem burteem ir eerakliti katra latweesdu firdi.

Uf ischeem un lihdfigeem jautajumeem nahkas dot atbildi daschu labu reisi wehl tagad latweescheem un latwijas preekstatahweem ahriemēs.

Schi neleela darba noluhks ir eekultinat augichā ulstahdito jautajumu atrinaiditanu. Dot pilnigu iimelofchu atbildi uf wireem tagad naw eespehjams un tas peeder wehiturei. R B.

Rigā, 15. dezembri 1921. g.

I.

Latweeſchtu ſtrehlneeki leelajâ paſaules karâ.

Latweeſchtu ſtrehlneeku noihme leelajâ paſaules karâ praſa dliſtu un pamaſtigu pehtiſchtanu, kas naw ſchtî neleelâ darba noluhks. Sche ſneediſtu ſikâi maſu chronologiſku pahrfkatu.

1915. g. aprîlî wahzeefchtî pahreet uſbrukumâ kreewu frontê un eenem weenu pehz otras: 3. junijâ — Peremiſchtu, 22. junijâ — Krowu, 5. auguſtâ — Warſchtawu, 26. auguſtâ — Brest - Litowſku, 18. ſeptembri nonahk pee Wilnaas. Junijâ un julijâ ſindenburgs uſbruk Kurſemei. Pehdejee apſtahkli nowed pee ta, ka latweeſchtî dabû atſauju formet nazionalo karapſehku. Formeſchtana eef gauſi. Truhkliſt apgehrba un eerotiſchtu. Bet ſeptembri un oktobri Rigas frontê eeſtahjas baiſgs kluiums un uſtraukums. Saida deenu no deenas uſbrukumu Rigai. Steidiſchtî rok tranſcheſas un wed noſtipri-naichanas darbus. Eenaidneeks iinihziſina ſargpo-iterus un dien ſtrahdneekus. ſchtabi Rigâ ſtrahdâ nerwoſi un pawada beſmeega naktis. Tad atminas latweeſchtu formejoſchtâs karapſehka nodalas. Mani perſonigi diwreii nakti iſſauz uſ ſchtabu un jautâ, waj waru nekawejoſchtî iſſeet uſ frontî. Weenreii atraidiju preekidlikumu, jo ſtrehlneeki bij neapgehrbtî. Otrreii iſwadiju tos, kahdi bija. Pehz

diwam trim deenam noteek diwas kaujas diwās frontes dalās. Weenā eenaidneeks sakauts un atšweelts atpakal pahr Mitas upi, kuru tas bija pahrgahjis, nodaridams leelas railes wizeem šātabeem, neišņemot auglā wirspawehlnaeeka šātabu. Otrā weetā eenaidneeka preekšējā liniša no iide-wiga palšiprinašchanai paaugštinajuma teek atšweesta atpakal purwā.

Ar šo šahkās latweešdu štrehlneeeku nemi-tigi rošigā, aktiwā iiluhku darbiba Rigas frontē un wilkās weielus šētrus mehneštus — lihdī 1916. g. martam. Pahrgahwigi drošēe latwju štrehlneeeku iiluhku ušbrukumi atdišwinaja Rigas fronti, lai-šidami šē wahzeēšdu ušmanibu un wiau špēkus. Šātabi ušelpoja brihwak; frontes palšiprinašchanas darbi šik tagad šahka nemi wairak noteiktu wirseenu.

Tanī laikā waronigā franšidu armija wed šihwas kaujas par Barrenkopa un Šātraimānneles uškalneem un, laimigi ušbrukot Šarmanai, eēnem šawas nesen šaudetās poližijas.

1916. gadā Šabeedrotee gatawo kopigu uš-brukumu wahzeēšdeem wišās frontēs. Angli šolas buht gatawī pawafari, kreewi ne agrak kā junijā.

Bē wahzeēšdi negaida un ušbruhk pašdi wakarū frontē. 1916. gada februari wini eēšahk ušbrukumu Werdenai. No 21. janwara lihdī 30. ju-nijam Franzijas un wišas pašales škati bija greēti šikai uš Wardeni. Šis ušbrukums peežu meh-nešdu laikā wahzeēšdeem makšaja pusmilšona dišwibu. Tas eēšahkās ar tahdu energiju, ka wareja bihteēs par zeetokidina krišchanu, kas ga-ligi iššauktu Šabeedroto ušbrukuma planus.

Šini gruhtajā brihdī — (1916. g. marta pirmajāš deenās) noteek palihgu operazija Rigas

frontē, kur wēnigi diwi latweešču itrehtneeku bataljoni pee Kekawas pahrrauj eenaidneeka apstiprinatās polizijas un nes leelus upurus, tahti palihdiedami Werdenas waronigeem ailstahweem.

Kaujas pee Werdenas nerimtas lihdi junija beigam. Julija pirmajās deenās noteek ten gaiditais kopigais usbrukums, kurā latweešču 8 pulki zihnas pirmās rindās. Latwju itrehtneeki eenem 3 linijas eenaidneeka poliziju un ne wīnu waina, ka usbrukums nedabuja tahtaku wirieenu. Fadomā, ka latwju itrehtneeku zihnas nefa atweeglinajumu wakarū fronteī, kur Sabeedroto armijas pahrgahja usbrukumā ul abeem Sommas upes krašteem.

1916. gada beigās Sabeedrotee wed sīhwakas zihnas Werdenas rajonā. Kreewu leemesu frontē pūsgads paeet bei sewištīkās darbības. Beidšot, lai palihdīestu Sabeedroteem, dezembri nodomats usbrukums Jelgawas wirieenā. Latweešču diwām brigadem ušdod pahrraut eenaidneeka fronti Mangalu — Skangelu rajonā. Što ušdewumu latweešči lidara špošči, eenaidneeks pamet muhtu rokās 32 leelgabalus, aistahj Loštmetēju kalnu un taišas ewakuet pat Jelgawu. Referwu truhkums aptura operazijas paščā šahkumā un tahtaku wirieenu wīnči nedabū. Tomehr sīhwas kaujas turpinas wairak kā 20 deenas, peewilkdamas šče daudi eenaidneeka špehku un atweeglodamas Sabeedroto februarā kaujas pee Sommas.

1917. gada janwara šahkumā wahzeēšči pahreef Rigas frontē pretušbrukumā. 17. janwari fronte faktiiki ir pahrrauta. Pa telefonu grupas ščitabam līro, ka R. diwīšja ešot paiaudejule wīšus šawus pulkus, kuri iiklīhduiči. Weens pulka

komandeers aismugurè kriht pee lawa ichtaba, pats ichtabs fikko iiglahbjas. Trihs latweesdu strehlneeku pirmàs brigades pulkus iisauz apturet eenaidneeku, ko tee ari iidara, neskatotees ul nahwigo eenaidneeka minu metesju uguni. Rigas eenemichana no wahzeescheem tani laikà buhtu atnesufi newehlami sliktas lekas wiàs frontès. Lihdi 1917. gada septembrim, neskatotees ul rewoluziju Rigas frontè, wahzeeschi bija saistiti galwenà kahrtà tik no latweesdu strehlneeku aktiwàs darbibas.

II.

Waronigee darbi un ruhgtà willichanàs.

Sahkumà latweesdu strehlneeku pulki lastahdijàs tikai no brihwprahtigeem, gluschi jauneem sehneem, sewilchiki pirmee trihs pulki. Pirmà pulkà nebija kareiwja, wezaka par 19 gadeem.

Jauno sešnu kara aigrahbtiba naw aprakstama. Nebij ufdewuma, kurich nesika iipildits, nerahkinotees ne ar kahdàm gruhtibam un upureem Kas wareja lihdiinatees, peemehram, pirmà pulka pirmàs rotas diweem usbrukumeem paichà strehlneeku darbibas sahkumà, neaimiritamà Fr. Breescha wadibà? Seemas laikà pahrraut eenaidneeka drahidu aischogojumus, wilku bedres un eerakumus, pahreet par neaifaluchu upi, nonemt eenaidneekam loschmetesjus un saguhstii wairak defmitus pretineeka kareiwjus un gandrihi bei kahdeem laudejumeem atgreesfees atpakat! Tur wajadieja ahrkahrtigas iituribas un diisziplinas, ja eedomasamees, ka usbrukuma iiswechana welkas deegan ilgi, kad kareiwjeem bij sailehpjas un janogaida

ledinofidā aukšumā, bet kultūrdzīvā, maļakos dobumos un kruhmās wairak štundas.

1916. gada martā pee Kekawas štotesjas frontes pahrraudzīšanu iidarīja pirmās un otrās latweešdu štrelšneeku bataljoni. Tahtaku wirieenu uibrūkums nedabuja: pa kreisi kreewu pulkeem uibrūkums nešdewās un latweešdeem palihga špehki nepeenahza. Wiis darbs un laudejumi bija welši.

Šči bija pirmā, negaiditā neweikšme, kuru šajuta latweešdu jaunee kareiwji. Šrahdijs, ka wīnu pašulupurešdāns un leelā šajuhma augšus nenes un eememtee wahzeēdu eerakumi jaatdod atpakal.

Tas pats atkahrtojās julijs. Tikai tad uibrūkumā dalību nehma wairak latweešdu bataljoni un panahkumi un laudejumi bij wehl leelaki.

Bet ari tagad nebija wajadīgās organilazijas un špehku tahtaka uibrūkuma attihlīšdānai.

Augštakeem latweešdu kara preekšdneekem nahzās šoti gruhti iikaidrot wīneem padoteem wirineekem un weenkahršdeem kareiwjeem, kā šajaprot štahdas parahdibas. Kreewu wiršneeziba, negribedama buht atbildiga par štahdeem nesekmigeem uibrūkumeem, no augštakās kara preekšdneezibas wīladi šleha tās šekmes, kuras latweešdu karāšpehka nodālas bija katru reisi uibrūkumā šatneegufdas. Tāpat šleha ihštos eemeišus, kuru dehl uibrūkums neturpinajās.

Tahdos gadījumos augštakee kreewu wirineeki pret latweešdu wirineekem un štrelšneekem, atšinibas weetā, juta nelabwehlibu, pat naidu, jo aplīnajās šewi wainigus. Un teēšdām uibrūkumus weenmehr iidarīja ui augštako pa-

wehli. Ja ari latweeſchteem uibrukums neiſdotos, tas wiſs buhtu bijis weegli iſkaidrojams: uibrukums wiſpahrīgi naw iſdeweēs. Turpretim ſchajos gadījumos augſtākā preekſidneeziņa weenmehr atfauzās uſ latweeſchteem; pee labas griņas wiſs ir eeſpehjams.

Pehz marta kaujam man paſchiam korpuſa ſchitabā bij jaſſird pahrmetumi; «Kas tad latweeſchteem pawehleja fronti raut? Wihu uidewums bija tik labā ſpahrna aſſargaiſchana!».

Teeſchiam bija uidota tikai ſpahrna aſſargaiſchana. Tikai aſſargat wajaſleja ne uſ weetas ſtahwoiſchās karaſpehka daſas ſpahrnu, bet tahdu, kura eet uſ preekſchū uibrukumā. Palikt uſ weetas noiſhmeja ſpahrnu neaſſargat, jo lihdi eenaidneeka linijai, kur wajaſleja noiſkt frontes pahrrauſchana, bij ap 2 werſtiis un turklaht uſ preekſchū iſbihditi eenaidneeka eerakumi, ſewiſchiki poſteni, atſahwa winaam nemt uſbruzejus no ſpahrna. Ja latweeſchi paliktu uſ weetas paſchā ſahkumā, tad wini newaretu wehlaſk iſdarit nekahdas pahrweeſchianas, jo eenaidneeka uguns konzentrejās, galwenā kahrtā, uſ leelzeta, uſ ſchū labo ſpahrnu. Tad, protams, wihu wainu, uſbrukuma neiſdoſchianās gadījumā, uſkrautu latweeſchteem un ne beſ eemeiſa. Turpretim tagad latweeſchus newareja wainot beſdarbiņā.

Latweeſchū ſtrehneeku un pat daſchū wirſneeku ſtarpā pamatam radās ſchaubas, waj ſchini leetā ari naw wainigs wohzu eeſpaids, no kura kreewu wirneeki Rigas frontē newareja aſſwabinatees un waj latweeſchus ar ſaunu nodomu nedod linihziņaſchana. Wiſeem bija atmiņā neuliziba, ar kahdu augſtākās kara aprindās ſarehma

latweeichu karaipéhka nodatu formeichanu. Sa-
wewi Bolderajá, brihwprahtigee ilgaku laiku newa-
reja dabuht apgehrbu, itaigaja kailám kahjam,
apmahzijás bei eeroficheem un ichahwa wairaki
defmiti zilweki no weenas ichautenes. Tikai ar
leelám puhlem iidewàs nokahrtot apgahdafichanu.
Bei eerofichus iidewa ihii pirms latweeichu kara-
ipéhka nodatu iifeeichanas ul fronti. Latweeichu
apriindás icho neufizibu iifkaidroja weenigi ar
wahzeeichu intrigam pret latweeicheem un pret
wíru aktiwo peedalifichanos kará.

Tamdeht dafa latweeichu wirineeku pabalitija
latweeichu karaipéhka nodatu sawilkeichanu leela-
kás grupás — brigadés. Dafchi wirineeki pee-
prafija diwiliju un pat korpufa formeichanu. Jiteiza
domas, ka leelakas nodafas daudi patitahwigakas
un war kaujas uidewumus iispildit bei kreewu
pulku tuwakas peepalihdlibas. Latweeichu pulku
komandeerus, ká lihdi ichim, operaziju laiká ne-
pados kreewu pulku un brigasichu komandeeereem,
bet tee warès iidewigaki sawu mahkflu, finaichanas
un energiju iifeetot pehz saweem eefkateem.

Weena dafa latweeichu wirineeku bija prete-
jás domás un nepeekrita augltaku karaipéhka
grupu formeichanas planeem.

Wispirms, ká pulku, brigadi, tà ari diwiliju
padotu augltakai kreewu wirineezibai un ichal
liná nekas nemainitos. Leelakai grupai, profams,
ufliktu leelakus uidewumus un neidoichanàs gadi-
jumá leelaka karaipéhka grupa nestu ari daudi
leelakus faudejumus, neká mafaka. Diwilija war
tikit tikpat ahtri iinihzinata, ká pulks. Otrkahrt
icho wirineeku grupu baidija wiswairak tas, ka
augltako grupu formeichanai wajadseja seedot

leelako datu no latweeſidu referwes ſpehkeem, kuru bij loſi mai un ſtarp kureem bij mai tahdu brihwprahtigu jaunekſu, no kaſdeem ſaltahweja aktiwee pulki.

Hiimugures karaſpehka apdeeneſhana lee-lâs karaſpehka grupâs praſa ſamehrâ daudi wairak kareiwju, nekâ maſâs. Tâ kara ſahkumâ kreewu diwiliſjâ no 24 tuhkſtoſchi kareiwjeem tikai puſe, t. i. 12 tuhkſtoſchi bija aktiwo kareiwju; otrâ puſe ſaltahweja no ſchtabeem — weumnee-keem, laſaretem, intendanturas un komendanturas. Turpreſim weens pulks, apmehram 4 tuhkſtoſchi zilweku, dewa 2800—3200 aktiwo ſpehku.

Augiſtâ peewettee ſkaitſi ir pareiſi tik pee piſna karaſpehka nodatu ſaltahwa. Peſz laudeju-meem kaujâs lihdſ papildinajumu peenahkſchanaſi iſtruſkſtoſchais ſkaitſ weenmehr kriht uſ aktiwo puſi. Tad ſchtiku ſkaitſ ir ſemaks par 25°/_o no kareiwju kopumas karaſpehka nodatâ.

Tâ tad augſtaku grupu formeſchana wiſadâ ſirâ pamalinatu latweeſidu ſtrehneeku referwes ſpehkus, kas ſawukahrt, pirmâ papildinaſchanaſ gadi-jumâ, aſſauktos ſſipri ween uſ wiru kaujas wehrtibu.

Er kaujas wehrtibas kriſchianu un wiru orga-niſazijas ihpatnibas iſnihzinaſchianu latweeſidu kara-ſpehka nodatas laudetu ari pamamaſ wiſu to, kas winas lihdſ ſchim ſchſſhra no zltâm karaſpehka daſam un darija wiru deeneſtu frontê tik eewe-rojamu un tik dahrgu. Wiweem pamamaſ waja-dſetu palikt tik wahrda ſirâ par latweeſidu ſtreh-neekeem, kâ tas wehrlak ar wiweem ari notika Kreewiſjâ.

Latwju ūrelnēeku organīzīju brigādēs īwēda ahtri un to lofi pabalītija ari armījas ūchtabs, kuram bija ūawi nodomi un aprehkīni. Bija nodomata dezembra ūsbrukūchtana, kur grībeja leelakā maūchtabā īlleetot latweeūchtu ūrelnēekus, kuri līhdi ūchtim nekad nebija zerībās maldīnajuūchtī, bet de-
wūūchtī weenmehr wairak, nekā gaidīts.

1916. gada beigās frontes pahrraudīchtanu ūelgawas wīreēnā ūidewa Latweeūchtu brigadem, kuras līhi pīrms ūsbrukuma apweenoja dīwīlījā. ūidewumu īpīldīja ūpōūchtī: fronte bija pahrtauta dīwās weetās; jaunā, ūl eēnaidnēeka puūi eēleektā, frontes līnīja īteepās 22 werlītīs; wehlak eēnaidnēeks pameta, kā jau mīnēts, ūsbruzeju rokās 32 leelgabalus! Bet kahtdas bīj ūchtī ūsbrukuma ūekas latweeūchtu ūrelnēekeem? Kahtdu algu dabuja latweeūchtu jaunēkli par ūawu pahrzīlwezīgi wareno ūsbrukumu, kurīchi wehl naw apraklītīs un gaida ūawa autora.

Armījas ūchtabs, jadomā, bīj pahrrehkīnajeēs. Wehl wakarā pīrms ūsbrukuma, generalīs Radko-Dmītrījews jautaja manī, waj es ar zero, ka ūsbrukums īsdoūees? Es atbīldeju, ka frontes pahrraudīchtanai tīzu, bet baidos, waj tahtakai ūekmeūchtanai īr ūawahkti peeteekoūchtī daudī ūpehku. Man atbīldeja, ka aktīwā karāūpehka īkaltīs īr trīs korpuūi. Bet jau otrā deēnā pulkīten 12, kad frontes pahrraudīchtanas plaūchtums un dīlums bīj galīgi noīkaidrojeēs, kad no ūchtaba korpuūa atūhūtītā weenīgā Sībīrijas brigade jau bīj pīlnīgi īlleetota darbā, latweeūchtu dīwīlījas ūchtabs ūarehma no VI. korpuūa komandeera, kuram bija ūsdota operazījas wadīūchtana, telegramu: «Paūajateēs fīkai

uī laweem ūpehkeem*)», jeb zitos wāhrdos: «tahlakas palihdīibas negaideet». Tā tad triju korpušu weetā — weena latweeīdū diwīlīja un weena Sibīrijas brigade (9. un 10. pulki). Tas nolīhmeja pilnīgu operazijas likwīdeīdianu un par tahdu wehlaķ ari īrahdījās.

Armījas īchtabs bij īkaitījis aktīwos ūpehkos ari tos pulkus, kureem bija ūsdota ūsbrukīdiana pa labi un pa kreīsi no latweeīdēem zītās frontes weetās. War droīdī teikt, ka jaunai latweeīdū ūsbrukuma metodei — apīstīpinatās frontes pahr-
rausīdianai bei artīlerījas palihdīibas, nebija ūstīze-
juīdēes operazijas augītakee wadītaji. Tapehķ īstīpras referwēs weetā ūsbrukuma īidarīdianu ūstīka wairakām karāūpehka grupam, kuras wehlaķ newareja īwīlkt no kaujas, lai turpīnātu latweeīdū diwīlījas īekmes. Pee Olaines un druīku tahlaķ ūi wakareem operazijas deenā norīsinājās negā-
dīta drama: 17. un 55. Sibīrijas kreewu pulki bija atteīkuīdēes eēt ūsbrukumā. Tahlaķ ūi ūe-
meīeem, nekātotees ūi nahwīgo artīlerījas ūguni, tīeīdītai Sibīrijas diwīlījai ūsbrukums Loīdīmeteju kalnam neīdewās. Tomehr nēmt tagad no turee-
nes ūpehkus nebija eēīpehījams.

Tahdos apīstohktos armījas īchtabam tīkai atīlīkās likwīdet ar eēīpehījami malaku trokīni un nepatīk-
īdianam latweeīdū ūsbrukuma negāidīti leelos panahkumus. Zīķ labpraht tagad īchtabs wehle-
jās, lai ūsbrukums pawītam nebuhtu eēīahkts, jeb
lai wīnīdī latweeīdēem nebuhtu īdewees! Tagad
leeta wareja nēmt bīhītamu wīrīeenu wītai augīta-

*) Разсчитывайте только на свои силы.

kai Rigas frontes preekidneezibai. Tahdā gadijumā wīi lihdlekti bij derigi, lai notikušio nošlahpetu. Wareja jau agrak šazit, kahdā zelā to daris. Latweešdu gen. Mišina weetā bija atsuhtits kreewu generalis Trikowikis, kura 3. diwilija wēsti puhlejšs pee lošchmeteju kalna. Trikowikis weenkahridai pawehleja brigades išwēst no eemētā apgabala, attaišnodašs ičahdu šawu pawehli ar to, ka karašpehka nodatas pahrak šajukuichas un šamaišjušdās šawā štarpā.

Pirmās brigades ušbrukums bija weeglik likwidejšams, jo tur atradās augičdā minētā atsuhtitā Šibirijas brigade, kura jau leelako daļu frontes bij šarehmuši no latweešdeem un kur eemētā frontes liniija jau štipri šaihiņajās. Zitadi bij otrā brigadē, kura atradās dišak eenaidneeka aišmugurē. Šchis brigades ušbrukuma ahtru likwidešdianā newareja weegli šidarit, jo ta wareja išlaukt wahzu pretušbrukumu muhšu fronteī un tas wareja beigtees negaiditi šlikti.

Tā tad generalim Trikowikim ušbrukuma plšniga likwidešdiana neišdewās. Kauja turpinajās. Šche bija šahpigi nowehrot gen. Trikowika naidigo išturedianos pret latweešdu štrehneekeem, kura bija manama kaštrā pawehlē un riškojumā. Šruhti šaprotams, waj tas bij peršonigs naidš pret gen. Mišinu, kā agrako gen. Trikowika apakšdneeku, wišpahrigi naidš pret latweešdeem, šeb ari ta bij škaudiba un eenaids par to, ka latweešdu diwiliija atkal peerahdija, ka frontes pahrraudichana naw pawšam neeešpehšama, kā to wairakas reišes apgalwojušdī zitu diwiliiju preekidneeki un ko patšaban paššprinaja ari 3. Šibirijas diwiliija, kura wēsti zihņijās pee lošchmeteju kalna. Warbuht,

ka wiini idtee eemeeli bija kopà un latweešdu itrehlneekem wiini makšaja dahrgi.

Bija aukšta seema. Daudi zeefušteee un weikušteee latweešdu itrehlneeki nedabuja ne štundu atpuhtas. Bet to wiini bija pelnijušidi un tas, jadomà, bij pilnigi eefpehšams, ja atminamees, kà šawà laikà runaja par trim korpušeem. Kur tagad wiini bija? Ja wispahrigi šidtaba aprehki-neem bija kahds pamats, tad tatšdu kahdeem pulkeem wajadieja buht brihweem, lai iimainitu frontē ilgaku laiku galigi noguruštos latweešdu itrehlneekus. Beidšot, ul ihšu laiku, pirmo brigadi noštahdija tuwakà reierwē purwà, kur nebija neweenas šemnizas un buhdiaas, kur apšilditees, un kur štahwokliš bija daudi gruhtaks kà šaini frontē. Latweešdu itrehlneeku nopelnu — 32 leelgabalu atšemichanu eenaidneekam, peeraktiija gen. Tri-kowika 3. Šibirijas diwišijai.

Šanwara pirmajās deenās pirmai brigadei dewa ušdewumu, kas lihššinajās nošegumam: wiinai pawehšleja beš artilerijas pašihššibas šidarit ulbrukumu wahzeefšdeem, kuri eenehma apššipri-natas blindatšas, ešot pa atklahtu purwu 2—3 werštes. Šchini ulbrukumà purwà pašika gušor muhšidigà meegà wešelas šehdes latwu itrehlneeku, kuras noplahwa eenaidneeka loššimeteji. Wis-wairak tur zeeta 3. latweešdu pulks. Wajadieja nedaudi leelgabalu štahweenu, lai ihššihu eenaid-neeku no wiku blindatšam.

Šchini pawehšlē bija šajuhtama ihkà šauna ironija par latweešdu metodi, pahrraut paššipri-natu fronti beš artilerijas pašihššibas pirmajà ulbrukumà un par tās panahkumeem.

Ko fajuta latweeichu wirineeki un itrehlneeki, redledami, kahdu pateizibu wineem parahda par wihu pachtulupureichanos ufbukumá, tas weegli iaprotams. No itrehlneeku pulku rindam irahwa brachtakos wirineekus un kareiwsjus, brahlis neat-rada brahli, tehws dehtu. Naidis, nelabwehliba un ufbukumá likwideichana latweeicheem makfaja wairak, ká pufi no wihu fahstahwa.

Wehlak ruhgtumu pawairoja netainá balwu iifneegichana, kas bija nepareifa kaujas aprakita fekas. Es atminos weenu Trikowika aprakitu, kurá attehloja, ka loichimeteju kalna eenemichana ir 3. gen. Trikowika diwilijas nopelns. Tani aprakitá par otras brigades ufbukumumu eenaidneeka aismugurei bija teikts pahris wahrdos apmehram ichahdi: «Tani pachtá laiká ari kahdi latweeichu iisluhki bij eelaulufchees eenaidneeka aismuguré.»

Neminot latweeichu wirineeku apeeichanu ar balwam, teikichu, kas notika ar itrehlneekeem. Trefchás Sibirijas diwilijas ichtabá, zaur kuru pawehleja eeineegt apbalwoichanai preekichá itahdamo kareiwsju farakitus, bija noftrihpota weenkahr-ichá no heidlamá gala weena trefchá datá preekichá itahdito itrehlneeku. Wehlak irahdijás, ka bija noftrihpots wewels pulks un dala no otrá pulka, kuri fahkumá pawifam balwu nedabuja. Wehlak, warbuht, icho robu isdewás iislihdinat, bet tas wareja notikt ne agrak, ká pehz pahris mehneicheem.

III.

Zeta juhtis.

War konitatet, ka ichtee trihs nelaimigee ufbukumumi, kuri atnehma latweeicheem wihu bra-

ſchakos ſpehkus un katru reili beidiās beſ kahdeem panahkumeem un kuri pateizibas weētā ilſauza augſtakās wirneezibas naidu un nelabwehlibu, bi-ja weens no ſwarigakajeem eemeleem, kuri aiſ-rahwa ari latweeſchi ſtrehneekus tai nemeera un uſbudinajuma ſtrahwā, kura ſajauza leelako daſu kreewu armijas. Tas, protams, nebij leelineeziſms, bet leelineeki ſcho ſtrahwu prata iſleetof ſawā labā. Pagaidam latweeſchi juta tikai ſahpes par leeleem ſaudejumeem, neultizibu augſtakeem kreewu wirneekeem un paſlehtas domas, ka wīrus tihſchi jeb netihſchi pamalam iinihzina.

Tas dewa bagatu baribu agitazijai pee teem ſtrehneekeem, kuri uſ ſaweem plezeem iinela lee-lās kaujas, un kuri labos kaujas iinahkumu gadi-jumos buhtu, beſ ſchaubam, tas droſchakais ſpehks komuniſma iinihzinaſchanaſi paichā wīra ſahkumā.

Leelee ſaudejumi dezembra un janwara kau-jās atnela ari zitas nelaimigas ſekas. Pehz kau-jam otrā janwara puſē latweeſchi pulkos nebija 30% no wīru agrakā ſaſtahwa. Ireelo nekom-plektu aktiwos pulkos wjadſeja papildinat ar wīru, kas nahza preekichā. Es weenā no atſuhtitām papildu rotam tikai paſkatijos un tuhliņ, beſ iineh-muma, aiſſuhtiju atpakal uſ Rigu, tik negaiditi ſlikts bij wīras ſaſtahws. Leela daſa no teem pa-wiſam nebija latweeſchi. Pehz papildinajuma februara mehneſi daudjus pulkus wairs newareja paſiht — jaunu braſchi ſehnu weētā wīros bija wezi wihri firmām bahrdam un pat kropſi. Tahds papildinajums nedarija latwju pulkus ſtiprakus, bet gan wahjinaja.

Kā rediam pehz leelaſjām kaujam labakā puſē latweeſchi kareiwju neſa ſawā ſirdi ruhgtumu

un sahpes, otrā pusē bija pazezi wihri, šalafiti no wifām kreewu armijas daļam un pee tam sliktakais elements, jo labakos no kreewu pulkeem labprahit nelaida. Pehdejeem bij deelgan šweichta un mai šaprotama latweeichtu štrehlneeeku pašdu-upureichtanās. Wini ilgojās tikai pehz meera. Tas dewa weelu šinamo meera šofungu šplatšichtanai pašdā leelineezšma šahkumā.

Tā tad morales šinā štrehlneeeku pulki nebija wairs tik ššpri, lai šituretu wifus tos leelos pahrbaudijumus, kuri wehl nahza preekšdā. Šchee pahrbaudijumi bija wšpirms latwijas un Rigas atdoichtana wahzeeichteem, tad armijas galiga šabrukšichtana un waras pahrreeichtana leelineeku rokās.

Šihwās kaujās 1917. g. šeptembri latweeichtu štrehlneeeki (wihu labakā puš) peerahdija, ka wini wehl naw šaudejūšdri šawu kaujas garu un ir špehššgi ušupuretees dšimtenes šabā. Ššmisšums par tehwijas atšahšichtanu wehl pawairoša latwu karei-wju špehkus. Šhis latweeichtu štrehlneeeku dramas akts teeichtam bija šchautimu pilns. Pehz tam, kad labakā un leelakā daša latweeichtu jaunās paaudšes jau bija šeedojūšdri šawas dšihwibas tehwijas ašššargaišchanaš, latweeichtu štrehlneeekeem bij jaatšahj dšimtene, kas šin, warbuht, uš wšleem šaikeem.

Rigas atšahšichtana nošika kreewu frontes pahr-raušchanas deht, šahšak uš aulštrumeem no Rigas un beš šewišchškām kaujam pašdā Rigas apgabalā. Ne latweeichtu, ne kreewu karatšpehka nadalas šchahdu atkahšichanos newareja šapraš, kā waja-dšigu un nepeezeechamu manewru. Leelineeki šawās agitazijas šapās un laikrakštos Rigas atdo-šchanaš eenoidneekam ššikaidroša ar generalu no-

dewibu, kuri gribesuditi fikt walá no ichi rewoluzijas un nemeeru perekta.

Leelineeki wairakas reises mainija sawus ufizamos spehkus, mekledami leelakas organifetas maías, kuras uf wíru losungeem affauktos. Sakumá wíru spehks bija Peterpils garnifons, tad frontes armija. Beigás steidsofichi formeja farkano armiju, kurai wajadieja atbrunos uf mahjam ejoichas frontes karaspehka nodatas. Kad ari farkaná armija palika neufizama, tad nahza «Komjatscheiki» un «kombeedi» (komunistu fduhniikas un nabadligako komitejas).

Minetá laiká leelineeku spehku saifahdija frontes armija, kura nogurufi no leelám un nefekmigám kaujam ar aifgrahbtibu peeflehjás losungam: «meers bei anekfijam un kontribuzijam». No wífas fchis garás formulas wíri faprata fiki weenu: «meers!». Latweefchu ftrehlineeki, wismal wíru labaká data, par meeru negribeja dírdet, fo wíru tehwijsa wehl atradáa eenaidneeka wará. Te wajadieja ifleetot zitus losungus: «fods un nahwe nodewejeem». Pehz neifdewigám kaujam latweefchu ftrehlineeki paifchi mekleja wainigos un firdi juta, ka te wífs naw kahrifbá. Wíreem atklahti teiza, ka latwíjsa ir atdota eenaidneekam zaur generatu nodewibu un latweefchu ftrehlineeki pahrdoti wahzeefcheem. Tagad, kad latweefchi, leelo faudejumu deht, newarot wahzeefcheem kaitet, kreewu generali pawehlejuditi armijai atkahptees.

Armija bija iflima, bet wíras bruhzes paifahwigi no jauna plehfa walá, wírai wehl neko nedewa, bet foifja daudi un fas uf brihdi apifulbinaja azis pat redligakeem. Ne par kahdám programam fani laiká nebij runas. Kad programa

tika welta dlihwê, tad frontes armija ari nedereja, wjadieja zifu fpehku.

Septembri neweens nedomaja, ka waldibas wara pahrees leelineekeem un Kreewija noflehgs ar Wahziju meeru. Tapehiz tani laikâ newareja buht wehl jautajuma, ko darit latweeſcheem, kad wîru tehwiſa krita wahzeefdu warâ. Newareja runat par latweeſdu palikichanu pee wahzeefcheem. Wjadieja eef kopâ ar kreewu armiju un turpinat kaujas lihdi kara beigam, kopâ ar Sabeedroteem. Wîri gahja. Un ſchis leelais ſahpju piſnats upuris latweeſdu ſtrehneeku nopelnus dara wehl leelakus, wîru kruifu wehl zehlaku.

Es greeſdu te wehribu uſ to, ka ne leelineeku programas atſichanas deht latweeſdu ſtrehneeki atradâs ahrpus ſawas tehwiſa kopâ ar Kreewijas armiju. Latweeſdu karewji, kâ ſawâ laikâ Belgija's armija, atſtahdami ſawu tehwiſu, gribeja lihdi galam palikt uitizigi Sabeedroteem.

Tehwiſu latweeſdu ſtrehneeki bija paſaudejuſchi, tur atradâs wahzeefchi. Ko wareja ſidarit neleelâs latweeſdu kara nodalu atleekas? Karot reiſê ar wahzeefcheem un leelineekeem tatſdu nebija eeſpehſams! Kas un kahdas idejas deht to wareja praiit no latweeſdu ſtrehneekeem, kureem nebija ne ailmugures, ne pahrtikas, ne ſchaujamo materialu! No ka wareja gaidit palihdliibu un glahbiſu? Ehrejee apſtahkli iſichihra latweeſdu ſtrehneeku likteni. Bija jaiwehſlas, waj eef ar wahzeefcheem, ja pehdejee fik atſautu atgreeltees ſtrehneekeem ſatwiſâ, waj ar krewweem, t. i. leelineekeem. leelineeku ſeja wehl nebija atklahta. Neweens nelinaja, kurp wîri

wedis fos, kuri ees kopá ar teem. Latweefdu karafpehka nodafas palika pee kreeweem. Glahbt wínas no íchl ístahwokfa wareja ari tikai ahrejee apítahkli, kuri bija janogaida.

Schee bija galwenee eemeeli, kuru deht latweefdu ístrehlneeki noktuwa Padomju Kreewijá. Bet wehtak wíni páhrdlihwója to páfdu, ko wífi Kreewijas pílfoni, kuri atradáa leelineeku wará. Ja kahds no wíneem wehtak mehginaja tíkt ahrá no íchl komuniima burwju rínka, tad tas beefchi ween makfaja wíneem dílihwibu. Es ari íawá laiká behgu no leelineeku waras kopá ar akademijas audfekni kapitánu Bredmani. Bet nefkatotees ul to, ka líhdi robeíchai, aíl kuras mehswarejám íuftees drofíhbá, bíj tíkai ap 120 werfíis, muhtu behgídana neífdewás. Bredmiani íaguhíftíja un noílep kawója. Mani íglahba tíkai íaimígs atgadíjums. Daudí ínífígíentus ípehkus, kuri newareja aílbehgt no Kreewijas, leelineeku wara íataula un íadragája. Daudí jaunekles, íaí glahbtu íawejos no bada un nahwes, ír íamakfajufchias komífareem ar íawu wísdahrgako — íawu godu.

Latweefdu ístrehlneeku ífeefchiana no íawas íehwíjas un wínu páhreefchiana pee leelineekeem notíka nepáhrwaramu eemeílu deht, kuru nekahda wara íant bríhdi newareja gróíit. Schee apítahkli noweda Padomju Kreewijas deenelíá un peeípeeda eet ar leelineekeem weenu zelu íofí daudíus pat no wínu nahwígakeem eenaidneekeem.

IV.

Latweefdu ístrehlneeki Padomju Kreewijá.

Sinamais Wahzíjas walíis darbíneeks Karlís Seflerídis íawá grahmátá: «Pafaulés karífdí», kura

linahza 1919. gada beigās Berlīnē, atklāj eewehrojamu gadījumu, kurā palīdī apgaismot latweidū itrehtneeku diihwi pee leelineekeem. Spraktidams leelineeku waldibas itahwokli Matkawā 1918. gada jūlija beigās, Selferichs itahita, ka latweidū biifidū loti leelā nemeerā ar leelineeku waldibu un wīru augitakee preekidneeki greelidēes pee wahzeedēem ar preekidlikumu karot pret leelineekeem, ja wahzeidū wineem aplola atlauju atgreestees latwija, kura foreli atradās wahzeidū warā.

No minētā fakta rediam, ka pehz 6—7 mehneidū ilgas atraidānās Kreewijā latweidū itrehtneeku wirneeki, kurus tani laikā jau wehleja pafidū kareiwji, grib fahkt karu pret leelineezifmu un tapehz zenidās nokahrtof un apdrofidinat few ailmuguri — zefu uf diimteni.

Ja mehs atzerefimees, par kahdu nahwigu eenaidneeku latweidū itrehtneeki fkaifija wahzeedūs, zik waronigi pret teem zihnijās un kā iifidūrofidū brihdi wiri aifgahja no lawas fehwijās un fehwu mahjam, lai tika nepaliktu pee wahzeedēem, un ja eewehrojam wīru tagadejo greelidānos pee agrakā eenaidneeka ar preekidlikumu, kuru min lawā grahmatā Selferichs, tad rediam, zik leela pahrmaina ir notikufi latweidū itrehtneekos. Ja agrak, nepalihdami leelineeku ideologijas un wīru galigo mehrku, latweidū wareja teikt: labak ar leelineekeem, nekā ar wahzeem, tad tagad, palihdami leelineekus, latweidū nahk pee flehdēena, ka labak ar wahzeem nekā ar leelineekeem.

1918. gada maija beigās jeb jūnija sākumā es, behdams no Sibīrijas, eebrauzu Maikawā, kur fikos arī ar pulkwedi Breedi.

Winači man itarp zitu stahitija, ka ar weenas ahrīemju organizācijas palihdiibu iideweēs israut no latweēdču strehlneeku pulkeem ap 1500 latwju kareiwju, kuri behgot projam no breeimigā deerelsta, wiswairak ul Sibiriju. Tanī laikā latweēdču pulkos jau bija ļoti maī strehlneeku, apmehram diwi jeb diwi ar pus tuhktotādi. Wiswairak wīru bija 5. un 6. pulkos, kuros bija palikušādi kahdi no agrakeem wirineekeem.

Strehlneeku iiklīstīdianu no pulkeem leelā mehrā jau wareja nowehrot pačā leelineeku waldibas sākumā. Kad es 1918. gada janwara pirmajās deenās eerados Peterpili, kur man bij darīdianas daščadās waldibas eestahdēs, tad wīās weētās es sātapu bijuščos strehlneekus, gan kā eeredaus, gan kā priwatas perfonas. Uī manu jautajumu weenam no kara komisariata sekretareem, 17—18 gadus wezajam bijuščam pirmā pulka strehlneekam, kā winači īche nokluwis, dabuju atbildi: «ech! tagad wīi behg, kur katrs war; paštā, bankās, dieliszela eestahdēs — wīur atradiseet muhšejus». Sem wahrda «muhšejus» jauneklīs, diwu Jura kruštu kawaleers, aplihmeja tādus paščus, kā winači, leelo zihau warorus.

Peeweltee fakti rahda, ka latweēdču strehlneeki naw bijuščā tik uštīams leelineeku pabolīts pat wiskritīfkakos brīhščos, kahdi tee bija 1918. gada widū. Šchee fakti peerahda agrak iisteiktās domas, ka latweēdču strehlneeki peespeefi no ahrejeem apstahkleem palikt kopā ar kreewu armiju, wehlak, kad wara pahrgāhja leelineeku

rokás, wiini wifadi mehginaja tiikt no kara deenesta wafá. Bet tas nã wileem iidewás! Sãtee fakti pafchi par fewi leezina, ka latweefdu itrehlneekus newar ikaitit par leelineeku programas peekritejeem.

Kas atteezas uí breefmu darbeem, kurus ukrahwá latweefdu itrehlneekeem, tad es ne-íchaubos, ka dáichadu dokumentu klajá laifchana ari íche íawá laiká eewadís íawu korektiwi.

Naw noifehpums, ka karafpehka moralikás íagatawofichanas dehi, eenaidneeki weenmehr ífplata pahrípíhletas íinas par íawu pretineeku un wína darbibu. Sewííhki tas beefdi noteeek píííonu kará, kur ír brííhí, kad abu prefeineeku kareíwí íahk íchaubítees, waj íawá ítarpá zihnotees wíni nemaldas un neđara kluhdu. Íchahdi brííhí bija ari Kreewíjas píííonu kará. Íchahdos brííhíos leelineeki íaweem kareíwíjeem zentás eefahíít, ka wíni karo ne ar íaweem brahíeem, bet ar «íoloto-pogonníkeem» generáíeem un buríídujeem, kureem pahíhí ahríemju ímperialííí. Turpreíím prefeeli-neeku armíjás pahrípíhletá weidá ítahííja, ka wínas karo ne pret íaweem apítulburíííeem brahíeem, bet ka wínu pretineeki ír tíkai latweefdu, madjari, kíhneefdu un íchíhí. Par ícho tautibu kareíwíu darbibu tad ari ítahííja netízamas un breefímígas leetas.

Dafdu latweefdu ítrehlneeku apwainojumi, ká peemehram, par Níkolaja II. nonahweííchíanu, íaw ír peerahííí par nepareííeem. Droidíí ween wehíaki dokumentíí peerahíís, ka ari daudí zítas baumas par wíneem ír nedíbinatas.

Daļšos behdigos atgadījumos, kuros atfe-
wišķi latweešči, jadomā, ari bija lihdwainigi,
newar wainot latweešču štrehneekus kā tahdus.

Štrehneeku pulku rošigai darbībai, par ko
ihpašči pirmā laikā daudi tika rakstīts un štahitits
un fewiščki tai trokšņainai slawai bija ari ļawi
eemešči. Weens no latweešču pulku wezakeem
wirneeekeem, pulkwedis Wahzeetis, pašča leeli-
neeku waldibas šahkumā kļuwa par kreewu armi-
jas wirspawehneeka eekidējās frontes štataba
preekšneeku un wehlaķ par šarkanās armijas
wirspawehneeku. Tas ween jau newareša neat-
šauktees ari uš latweešču štrehneeku likteni un
deeneštu. Sawu deeneštu pulkw. Wahzeetis leeli-
neekuem bij peedahwajis zaur bijuščā pirmā
Latweešču pulka wirneeku kap. Burinu, kuriči
tika komandets uš Peterpili kā frontes delegats.
Peterpili Burins bija eefeizis leelineekeem Wah-
zeeti kā kandidatu uš XII. armijas komandeera
weetu. Preekšlikums tizis peenemts, wjadlejšis
notikt tikai apšiprinaščanai. Negaidot naħkui
maša nelaiwe. Šdarot pee Kerenška seewas
ilmekšščanu, leelineeki bija atraduščā pulkwēščā
Wahzeēščā Kerenškam eefneegto rakštu, kurā tas
šawā laikā ari wīnam bija peedahwajis šawu pa-
kaļpojumu un šobenu armijas glaħščanas labā
no leelineezīšma un galīgās šabrukščanas.

Negaidītais notikums iļļauzis Wahzeēščā
karjeru. Lai glaħbtu šawu un šawa proteščā godu
un warbuht ari dšhwibu, Wahzeetim bijis jāpee-
nem štataba preekšneeka deenešts pee jaunā
armijas wirspawehneeka praporščičika Krišenko.

Ēpštahkli, zaur kaħdeem pulkwedis Wahzee-
tis tika pee aužlā deenešta, prašija no wīna un

wiram padoteem latweeichu itrehlneekem fewichiki
dlihwu darbibu, jeb wisma! fewichiki leelatrokidina
par wiru darbeem. Tas bija tas galwenais
eemelis, kapehz latweeichu itrehlneeku ilawa par
wiru deenestu Padomju Kreewija ispaudas wifa
pafaulé wairak, nekà wiru waroru darb
leelajà pafaulés karà.

Pewaru aiseet garam neatitahstijis weenu
manu perfonigu peedihwojumu, kurich palihdi
drufku apgalimot jautajumu, waj latweeichu itrehl-
neeki bij teelicham wifu leelineeku noseegumu un
waras darbu mehmi ipilditaji.

No Maskawas, kur eebrauzu no Sibirijas,
mar bija jabeig atpakal ul Uraleem un Sibiriju.
Tani laikà tur sahkas jau Tichechu fronte. Stah-
woklis nebija labais. Leelineeki sauza pehrkonus
un liberus pahr itichechu galwam, aizinadami
wifus komunistus kertees pee eeroticheem. Bijuchà
zara atraichanàs Zekaterinburgà darija atmosferu
wehl nospeedigaku. Paltahwigi runaja par salweh-
reitibam un mehginajumeem atkwabinat Nikolaju
un wira gimeni. Tatichu Uralos man bija ma!
palihstamu. Tur bija weglaki nodihwot bel kara
deenesta, kurà nemt dalibu nekadà linà negri-
beju. Es dewos ul rihteem. Nobrauzis Zekate-
rinburgà. dabuju linat, ka itichechu fronte eef ap-
mehram 120 werstis no pliehtas ul Ticheljabinkas
pufi.

Wehl Maskawà mani loti brihdinaja weens
no kara komiijas eeredneem, ari bijuchais wiri-
neeks, nebroukt ul Uraleem, jo tur mani pakahr-
ichot. Es atbildeju, ka dabuchu wajadligos pa-
piruz, kuri garantès manu nealifikaramibu. «Zuhu

papiri Fuhs neglahbs aultrumos, jo uraleefchi ne ar kahdu waldibas rihtzibu nerekhinajas».

Fekaterinburgâ diwreil leelineeku deenesta peedahwajumu atraidiju. Treicho reili tas nebija eespehjamis un tadehl nolehmu behgt ul Ticheljabiniku pee fâcheeem. Mehs bijam diwi: es un kap. Bredimans. Bredimani aresteja Poldnjewskajas fahdschâ, kur wiasth aigahja meklet produktus. Es fâlimu ar kahjam un atrados melchâ weens bei mailes, naudas, kompasa un kartes. Bija jagreefchas atpakal ul Fekaterinburgu, kur domaju peenemt weetu, lai glahbtu Bredimani.

Htpakal nahkot mani aresteja Polieskojas fabrikas fahdschâ, kur biju nodomajts atpuhtees un dabul lirgu lihdi pilsehtai. Sahdschâ deenu eepreefchi bija notikuschas breesmu leetas, par kurâm es neka nelinaju un kuru dehl ari man draudeja nahwe.

Kaujas ar fâcheeem prâija daudi spehku un leelineeki pawehleja mobiliset peezus gadus. Tas daudlâs fahdschâs isfauza protestus. Polieskojas fabrikas fahdschâ mobilisejamee keh râs pee eerosfcheem, fâstahdija rotu no 150 kareiwjeem un atklahja karu pret farkanarmeefcheem. Tad abrauzu no Fekaterinburgas diwi brânotee automobili ar papildu spehkeem un beigâs dumpineekus fakahwa. Suhsteknus iinihzinaja, 19 fahdschas burichujus nochtahwa. Sahdschâ wehl darbojâs speziala foda ekipeidizija, kura kehra un ichahwa aihbegufchios.

Mans liktenis bija neapfkaufchams, jo leelineeki icho mobilisejamo fazelichanos fkahtija par burichuju un wirineeku wainu. Eri mani wareja turel par weenu no dumpineeku wadoneem.

Mans wirfneeka frentichs skaidri leezinaja, kas es esmu.

Mani arestetu eeweda neleelā ištabā, kur pee galda fehdeja 6-7 pawezi wirri ar tahdu iškatu un išturedianos, kas neko labu neiolija. Tikai weens no wineem bija jauns sehns, gadus 18-19 wezs. Wirfci skatija zauri manus papirus. Pawezs ištahdneeks, kurich fehdeja preekichfehdetaja weetā, nemaal neklausijās, ko wiram runaju. Pehez ihias un ašas šawitarpejas šakatištianās preekichfehdefajs teiza: «Wedat». Tas bija nahwes špreedums un mani ištveda. Šii durwis bij janogaida, kamehr peenahktu wehl kahdi šarkanameešči, kuri atradās turpat blakus ištabā un kurā eegahja weens no maneem pawadoheem.

Bet kad durwis aši manis aištwehrās, es uštkehru jaunā sehna balši ištabā: «Beedri, mums naw brihw to darit». Šeštahkās škata šarunaštianās, kuras šaturu es newareju škaidri šširdet. Tikai no šchis šarunas es šapratu, kam ar mani ištiti wajaštjeja notikt.

Pehez brihšča durwis atwehrās un mani eeaižinaja atpakal ištabā, kur man teiza, lai pagaidot lihdi kara komišara atnahkštianai. Šauneklis ahtri aištghaja. Pehez tas atgriešās kopā ar 22-25 gadus wezu kateiwi. Šenahkdami ištabā abi jaunee zilweki beidša šarunu latweešču walodā, no kuras es uštkehru šeikumu par papireem.

Komišars, ne wahrda neteizis pee galda šehdoštcheem, griešās šaišni pee manis ar šautajumu: «Šums papiri ir?» Es pašneediu šawus papirus, kuras komišars, nepahrikatišis, atdewa man atpakal ar wahrdeem: «Beedri, Šuhs etišt brihws!» Ši reiši bilde mainijās, un weens no pee galda seh-

V.

Wiaa peemikai.

Leelais pataules karidh ir beidfees, bet wina dobjã atbãlis wehl ilgi buhs diirdama semes wirfã. Wina eespaids ir fajuhtams wiuu tautu poli-tikkã, ekonomiskã un kulturelã diihwê. Kas war noleegt, ka wifas pataules kartes maiaa ir tikai leelã pataules kara fekas. Wina mokãs un zee-ichanãs radãs jaunãs wãlitis, wina nahwigos krampjos mirit nowezojufidãs formas.

Leelajã pataules karã uí swaru kaufeem tika iwehrtas ne affewiichikas perfonas, bet tautas un wãlitis. Uí ichem swareem tautas un wãlitis lika to dahrgako, ko wias wareja dot — sawu jauno paaudichu diihwibas, sawu moralo ípehku, nazionalo paichapliku un eekidhejo diíziplinu. Un wifas ichis bagatibas atspoguloja un ísteiza armija, fo armija ir tautas krahichnakais leeds, wias ífifika un morala ípehka raditaja.

Par leelo pataules karu ir jau lairts klajã daudi wehiturifku pehtijumu, daudi reglamentu, kuri ir dibinati uí pehdejã kara noweh-rojumeem. Zitadi tas ari nedrihkít buht, fo leelais karidh ir jauns wirfeens kara mahkilã un ílfemã. Pahrmehrigi leelais zihaitaju íkaitlis, kuru mehroja armijam un armiju grupam, nedírdeta garuma kaujas linijas, jaunee fechniíkee lihdiékli, kã gahies, tanki, brunotee wilzeeni un automobili, femuhdens laiwã un awiazija, — wifas tas pratija jaunus panehmeenus, no kureem dafchi nebija pawifam lihdi íchim íinami, dafchi nebija leetoti tahdã mehrã.

Bet linatšana un mahzesšana naw wiis. Zilweka gars ir un paleek ušwaras pamatdaļa karā un kā tahds praša attihlītšanas un ruhdītšanas leelakā mehrā, nekā agrak. Eri šchāi linā ahriemēs greešči leelu wehribu uš jauno paudfi. Franzijā naw diihwes nošares, kurā neredsetu leelā pašauls kara peeminas lihmes, wihu wiskrahšch-nakos atfehlojumos. Krituščo tehwijas dehlu wahrduš Franzijā un Wahzijā war lašit balnizās, mufešos un uš daudšeem kauju peemi-nekšeem.

Nešen Franzijā eeradās ari leelās aišjuhras republikas Amerikas armijas preekiditahwji, kuri kopā ar šaweem zihnu beedreem franšscheem apmekleša eewehrojamakās kauju weetas. Wiša Franzija nehma diihwako dalibu kopešo kauju peemiņu deenā.

Breešmigās kara wehtras ir plošijušchās ari par šatwijas kalneem un eešjam, pahrklahdamas winas ar nekaitamām kapu kopinām, kurās brahligi apkampušchees muhšchigā meegā dus leelā pašauls kara upuri — štrehlneeki un atbrihwofščianas kara zihnitaji — nazionalās armijas waroni.

Šhiā laikā šatwju tauta ir pahrdlihwofuši pašauls karu un wahzeeshču okupaziju, tad leelineeku teroru un wehšlak Bermondta ušbrukumu. Šamehrā ar šaweem špehkeem un lihdšlekeem šatwju tauta ir nešufe karā ne mašakus upurus, kā zitas tautas un walštis.

Šatweeshču štrehlneeki bija tee, kuri ar šawām ašinim un ašhaineem šweedreem eerakitija leelā pašauls kara wehšturē ari šatwju tautas wahrdu. Štrehlneeku waroņu darbi paudās plašchā pašaulē, kad wehš nebija š a t w j u s,

Eri muhiu krituschie warori mums itahita sawu dsihwes un zihau gaitu. Eri mums wiau bals suhta sawu swehtibu.

Tikai apweenoteem spehkeem, sawstarpigi weens otram palihdiot, juhs darifat leelus, wehturikkus darbus. Tik weenoteem spehkeem pahrwarefat wifas gruhfibas un sckkehrichus muhiu darbu turpinot. Atzeratees kà mehs brahligi briddam pa diila inega pahrklahteem Kurlemes purweem un mescheem, kà roku rokà zihnijamees pee Kekawas, Slogas, loschmeteju kalnà, uí Nahwes salas, kà weens otru ar sawàm kruhtim segdami kritàm un tagad kà brahli dusam sckemilichu kalnà. Sekojat muhiu preekichihmei sawà darbà Brihwàs latwijas kara bruhzes dseedinot un iszihnito brihwibu fargajot. Tad swehtiba buhs juhju darbam.

Pehteef muhiu darbus un mahzatees no teem, jo liniba un mahkfla ikdeenischkà dsihwè taupa gruhfias sweedru lahfes, bet karà afinis.

Palihdieef jaunai paudiei eedweif droichfirdibas un waronu garu. Diimtenes, nahkotnes labà, muhiu wahrdi nedrihkt buht scheidai tautai un sewischki jaunajai paudiei. Tapehz eeweefojat fos wifàs atteezigàs paichwaldibas eestahdès, ikolàs, musejos un uí kauju peeminekteem. Kauju un krituschio peemiau deenà apzerat muhiu darbus, itahiteef par teem muhiu sehweem un mahtem, itahiteef ikolàs behrneem. Ar pukem un karogeem rokàs pulzejatees pee mums, mehs palihdiefim jums pat gruhfakos brihichos.

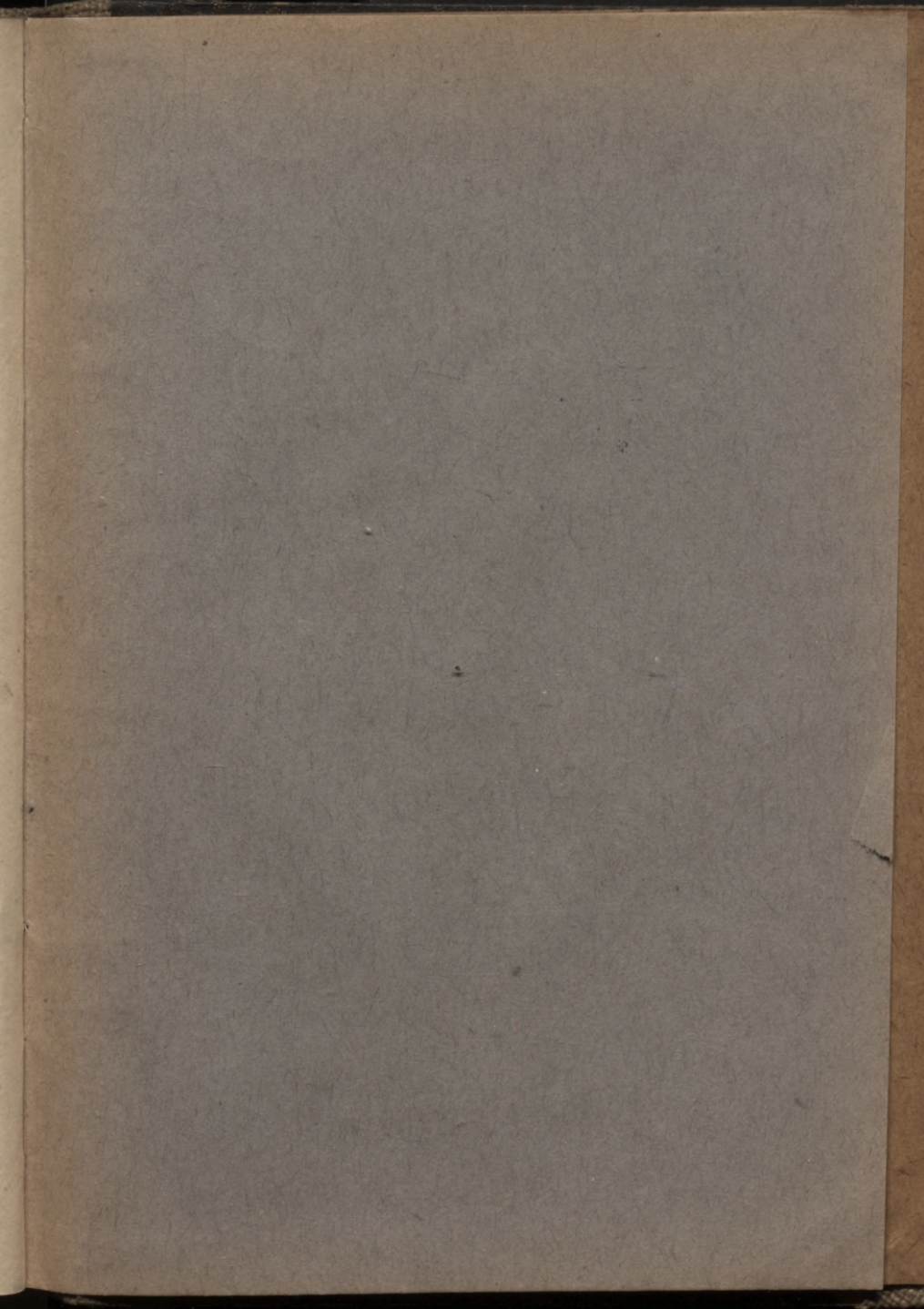
Schahwesat muhiu mahmiau asaras, palihdieef wiam atdabut firds meeru un spehkus jaunus tehwijas fargus audlinot.

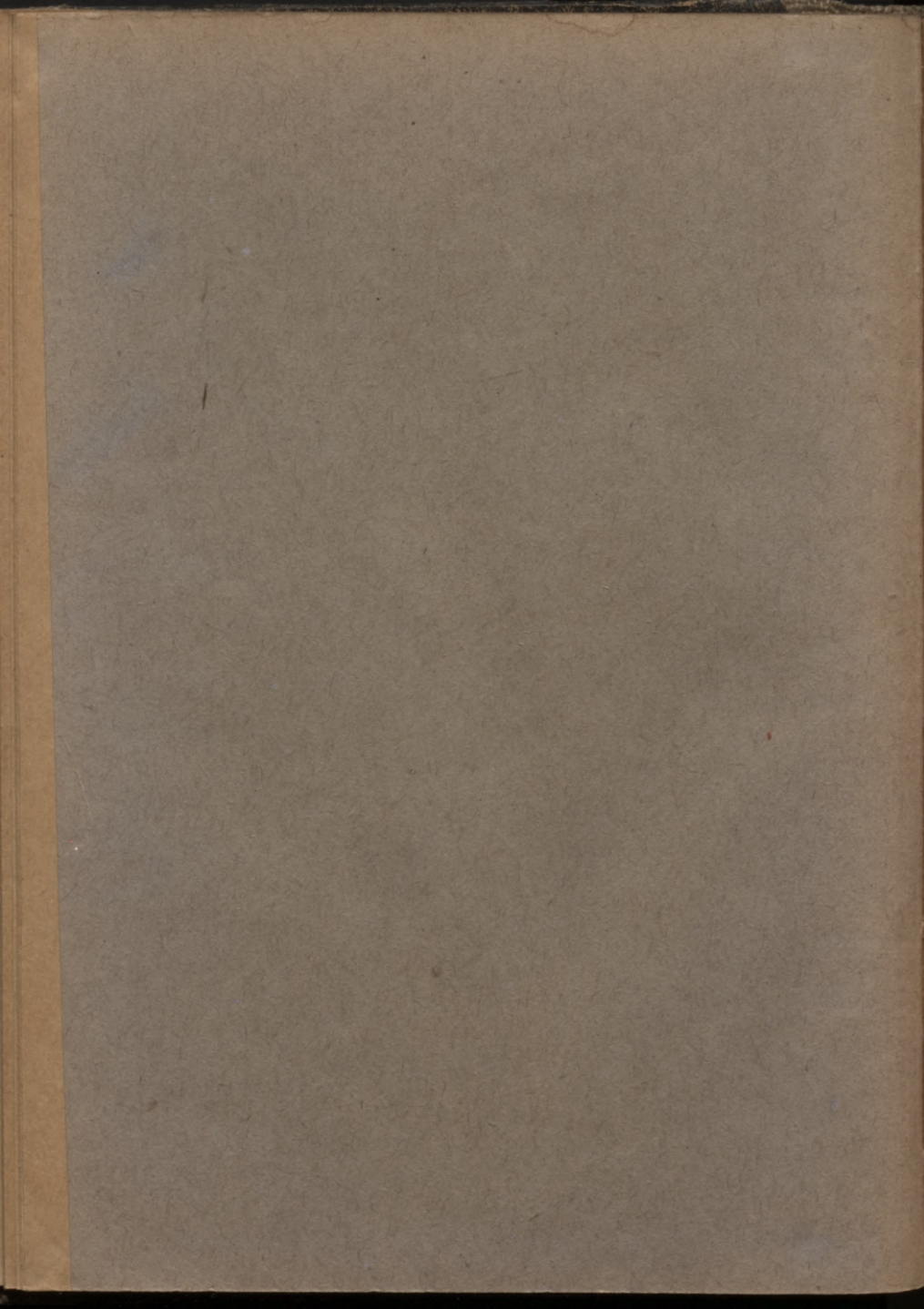
Neaiimiritat tos muhtu beedrus, kuri aiinai-
nās zihās ir laudejuidi iawu darba ipehju,
neaiimiritat muhtu pakapalikuidios bahrius

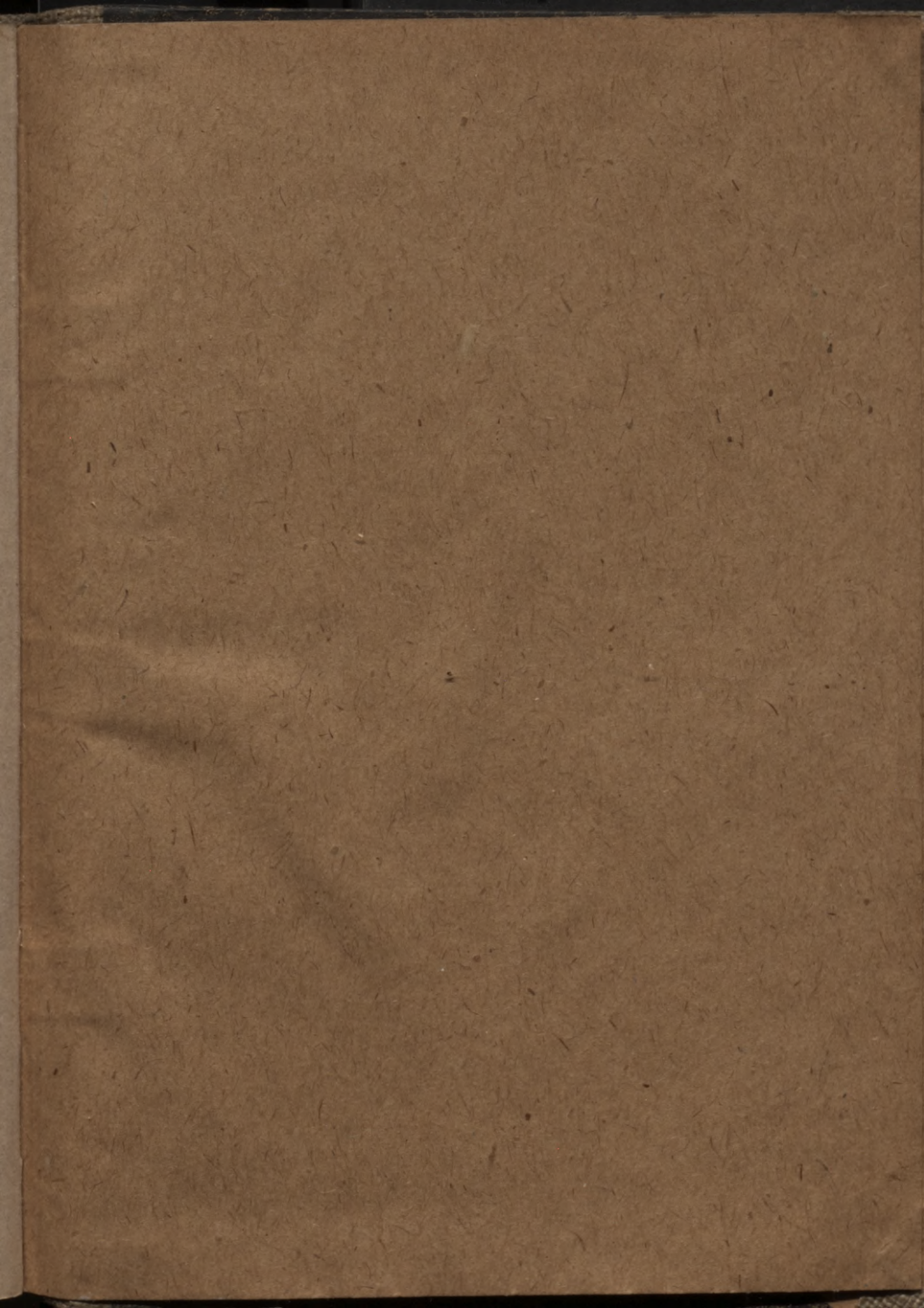
ʒo wiku, ko juhs darifeet preekidi wineem,
juhs darifeet preekidi muhtu tautas, preekidi
juhju un juhju behrnu nahkotnes.

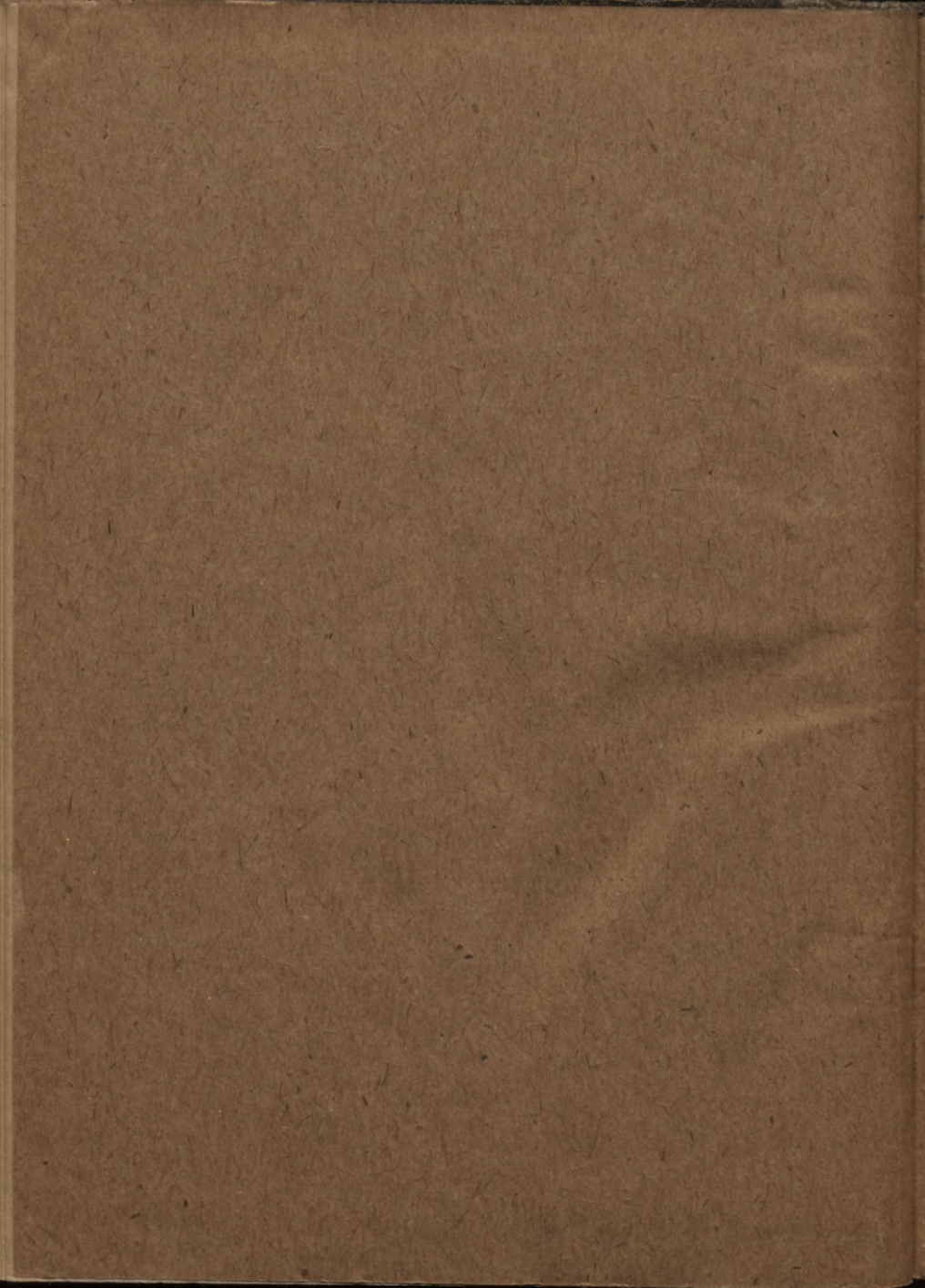

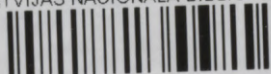

[0,10]

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046185